

Vastaus Eve Rämön ja Eva Tawasolin sekä 35 muun valtuutetun aloite maahanmuuttajanaisten kotoutumisen ja osallisuuden vahvistaminen Vantaalla

VD/2363/00.02.00.03/2025

PT/ST-V/SL/LL/PK/JK

Eve Rämö ja **Eva Tawasoli** sekä 35 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Vantaa on monimuotoinen ja kansainvälinen kaupunki, jossa joka neljäs asukas puhuu äidinkielenään muuta kuin suomea tai ruotsia. Monikielinen ja -kulttuurinen väestö tuo mukanaan tarpeen kotoutumisen yksilöllisempään tukemiseen. Yksi haavoittuvimmista ryhmistä kotoutumisen näkökulmasta on maahanmuuttajanaiset. Kotoutumisen rakenteelliset haasteet näkyvät erityisesti naisten kohdalla:

he jäävät muita useammin koulutuksen ja työelämän ulkopuolelle ja kohtaavat moninkertaisia esteitä osallistuessaan yhteiskuntaan. Esimerkiksi pienet lapset, vastuu kodin- ja läheisten hoidosta, viranomais-tapaamiset jne. ovat naisille kasaantuvia tehtäviä, jotka osuvat usein päällekkäin opiskelun kanssa ja aiheuttavat turhaan opintojen keskeytymisiä, jolloin kielen oppiminen taas hidastuu ja lykkääntyy.

Vantaalla on erityisen tärkeää tukea maahanmuuttajanaisten kotoutumista, sillä se heijastuu suoraan koko perheen hyvinvointiin, erityisesti lasten koulutusmahdollisuuksiin ja osallisuuteen. Useat selvitykset osoittavat, että äitien osallistuminen yhteiskuntaan tukee lasten hyvinvointia, koulumenestystä ja integroitumista. Äidit ovat usein perheiden arjen kantavia voimia, ja heidän osallisuutensa vahvistaa koko perheen kiinnittymistä yhteiskuntaan. Kun naiset saavat aidon mahdollisuuden osallistua koulutukseen, työelämään ja yhteiskuntaan, se ehkäisee syrjäytymistä ja parhaimmillaan vahvistaa koko yhteiskunnan sosiaalista eheyttä.

Maahanmuuttajanaisten osallisuuden vahvistaminen rakentaa siten pohjaa yhdenvertaisemmalle ja kestävämmälle Vantaalle.

Vantaalla on tehty tärkeää työtä kotoutumisen edistämiseksi, mutta maahanmuuttajanaisten kohdalla tarvitaan selvästi räätälöidympiä, matalan kynnyksen ja monikanavaisia palveluita. Näiden tulee huomioida naisten yksilölliset elämäntilanteet, kielitaito, koulutus- ja kulttuuritausta sekä sukupuolisensitiivinen lähestymistapa. Erityistä huomiota on kiinnitettävä niihin naisiin, jotka jäävät nykyisten palveluiden ulkopuolelle.

Esitämme, että Vantaa ryhtyy toimiin seuraavien konkreettisten toimien toteuttamiseksi maahanmuuttajanaisten kotoutumisen ja osallisuuden vahvistamiseksi:

1. Kotoutumisen vaikuttavuuden seuranta monimuotoisesta näkökulmasta

- Kotoutumispalveluiden suunnittelussa ja seurannassa on tärkeää kerätä ja analysoida monimuotoista ja tarkasti eriteltyä tietoa – ei vain sukupuolen tai kielitaustan mukaan, vaan myös esimerkiksi koulutus- ja perhetilanteen sekä palveluiden käytön perusteella. Näin voidaan tunnistaa ne ryhmät, jotka ovat suurimmassa tuen tarpeessa tai jäävät palveluiden ulkopuolelle, ja kohdentaa toimet aidosti vaikuttavasti. Sukupuolivaikutusten arviointi on olennainen osa tätä työtä. Kohderyhmien hyvä tuntemus on edellytys oikea-aikaiselle ja tarpeisiin vastaavalle tuelle.

2. Naisten omien kotoutumispolkujen rakentaminen

- Kehitetään yksilöllisiä ja joustavia kotoutumispolkuja, jotka yhdistävät kielikoulutuksen, työelämä- ja arjen taidot sekä osallistavan yhteisötoiminnan. Esimerkiksi "Äidit mukaan" -hanke on toimiva esimerkki joustavasta ja innovatiivisesta tavasta yhdistää kielikoulutus ja kotoutumisen tuki maahanmuuttajanaisten arkeen.

3. Kulttuurisesti sensitiivinen mentorointi- ja vertaistukitoiminta

- Selvitetään mahdollisuudet vahvistaa maahanmuuttajanaisten välistä vertaistukea ja mentorointimallin käyttöönottoa, jossa pidempään Suomessa asuneet naiset tukevat kotoutumisen alkuvaiheessa olevia. Tällainen toiminta voisi vahvistaa luottamusta, yhteisöllisyyttä ja naisten omaa toimijuutta. Mallia voidaan kehittää yhteistyössä järjestöjen ja muiden kumppaneiden kanssa kulttuurisesti sensitiivisellä otteella.

4. Tiivis yhteistyö järjestöjen ja maahanmuuttajayhteisöjen kanssa

- Monet maahanmuuttajanaiset tavoitetaan parhaiten oman yhteisönsä ja järjestöjen kautta, joten näitä väyliä tulee hyödyntää systemaattisesti ja tavoitteellisesti. Yhteistyö yhteisöjen kanssa auttaa tunnistamaan naisten tarpeita, rakentamaan luottamusta ja madaltamaan osallistumisen kynnyksiä. Vantaalla voidaan käynnistää malli, jossa kaupungin toimijat, järjestöt ja yhteisöt suunnittelevat ja toteuttavat yhdessä maahanmuuttajanaisten tarpeisiin vastaavia palveluita ja toimintaa. Tällainen kumppanuus mahdollistaa vaikuttavamman ja paremmin saavutettavan tuen.

Maahanmuuttajanaisten kotoutuminen ei ole vain yksilön asia, vaan koko yhteiskunnan yhteinen projekti. Panostus naisten osallisuuteen, työllistymiseen ja yhteiskunnalliseen aktiivisuuteen maksaa itsensä takaisin vahvempana yhteenkuuluvuuden tunteena, parempana hyvinvointina ja elinvoimaisempana Vantaana."

Kaupunginvaltuusto 24.3.2025 § 24

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Liite:

- allekirjoitettu Eve Rämön ja Eva Tawasolin sekä 35 muun valtuutetun aloite maahanmuuttajanaisten kotoutumisen ja osallisuuden vahvistaminen Vantaalla

Työllisyyden ja kotoutumisen palvelualue toteaa vastauksena seuraavaa:

Kiitämme valtuustoa tärkeän teeman nostamisesta ja tunnistamme hyvin aloitteessa esitettyjä huolia. Moninaisessa kaupungissa palveluiden tulee huomioida erilaiset elämäntilanteet ja asiakaskunnan moninaiset tarpeet. Kaupungilla on hyvää osaamista palveluiden räätälöintiin, mutta työ vaatii myös resursseja. Aloitteessa tuotiin ansiokkaasti esiin maahan muuttaneiden naisten osallisuuden ja kotoutumisen merkitystä myös koko perheen hyvinvoinnille. Äideillä on usein kasautunut kodin ja perheen arjen asioiden hoitamisen vastuita, mikä voi haastaa äitien oman kotoutumisen ja työllistymisen polun rakentamista.

1.1.2025 alkaen valtiolta siirtyi vastuu työllisyyden ja kotoutumisen edistämisestä, sekä niihin liittyvien palveluiden järjestämisestä kunnille. Vantaan työllisyyden ja kotoutumisen (TYKO) palveluissa on tällä hetkellä noin 8 000 kansainvälistä työnhakijaa, joista 57 % on naisia. Naisten on usein miehiä vaikeampi päästä työelämään ja osa jää työvoiman ulkopuolelle. Työvoiman ulkopuolisten kotoutuspalvelut on uuden kotoutumislain mukainen palvelukokonaisuus maahan muuttaneille, jotka eivät ole työnhakijoita esimerkiksi kotivanhemmuuden, korkean iän tai vaikean sairauden vuoksi. Tähän mennessä on tavoitettu noin 250 asiakasta näiden palveluiden piiriin. Heistä yli 90 % on naisia.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 12.5.2025 § 8 kotoutumisen ja maahanmuuton periaatteet, jossa yhtenä kotoutumisen palveluiden periaatteena on edistää nimenomaan naisten ja nuorten kotoutujien asemaa.

Kotoutumisen vaikuttavuuden seuranta monimuotoisesta näkökulmasta

TYKO:n palvelualue on kartoittanut laajasti mahdollisuuksia saada tarkempaa ja moninaista tietoa asiakaskunnasta palveluiden kehittämisen tueksi. Tietoa on hyvin niukasti saatavilla ja laajempi datankeruu vaatii isoja resursseja myös valtakunnallisella tasolla. TYKO:n asiakaskohtaamisista tehtävää seurantaa on kehitetty, mikä tulee jatkossa tarjoamaan hyödyllistä tietoa palveluiden suunnitteluun. Erilaisten haavoittuvuustekijöitä tunnistaminen asiakastyössä on tärkeää, jotta vahvaa tukea osataan tarjota sitä tarvitseville. Luku- ja kirjoitustaidottomuus sekä ihmiskaupan uhrina oleminen ovat esimerkkejä haavoittuvuustekijöistä, jotka vaikuttavat erityisesti maahan muuttaneiden naisten elämään.

Vantaalla kansainvälisistä työnhakijoista 255 on luku- ja kirjoitustaidottomia. Heistä 62 % on naisia. Luku- ja kirjoitustaidottomuus vaikeuttaa arjen hallintaa, viranomaisasioiden hoitoa, digiasiointia, suomen kielen opiskelua ja yhteiskuntaan osallistumista. Vantaan aikuisopisto tarjoaa luku- ja kirjoitustaidon kartoituksia ja luku- ja kirjoitustaidon opetusta kotoutumisajalla oleville työnhakijoille. Myös kotoutumisajan ylittäneille on tarjolla jonkin verran vastaavaa opetusta. Luku- ja kirjoitustaidottomille maahanmuuttajille ei kuitenkaan ole riittävästi palveluita suomen kielen oppimiselle, erityisesti toiminnallista kielen opetusta. Jatkopalvelut luku- ja kirjoitustaidottomille ovat riittämättömiä ja tilanne on erityisen haastava +50-vuotiaiden maahanmuuttajanaisille. Vantaalla onkin tarvetta soveltuvammalle ja moninaisemmalle opetukselle, jossa huomioitaisiin yksilöllinen tuen tarve ja oppimisen erilaiset tavat.

Ihmiskaupan uhreista (IKU) vuoden 2024 tilastojen mukaan noin 61 % oli naisia. Tapauksista 32 % liittyi pakkoavioliittoihin, 45 % pakkotyöhön ja 13 % seksuaaliseen hyväksikäyttöön. Vantaan kotoutumisen ja työllisyyden palvelualueelle on perustettu IKU-tiimi, jonka tavoitteena on sujuvoittaa ihmiskaupan uhrin palvelua verkostoitumalla eri toimijoiden, kuten Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen (VAKE) ja THL:n, kanssa, sekä lisätä asiantuntijoiden tietoa ilmiöstä ja osaamista ihmiskaupan uhrin tunnistamiseen ja kohtaamiseen. Kaupungin ja VAKE:n sosiaalityön IKU-tiimit ovat luoneet yhteisen toimintaprosessin työn tehostamiseksi.

Palvelualueella on tehty myös koulutusyhteistyötä poliisiammattikorkeakoulun kanssa, ja koulutettu henkilöstöä tunnistamaan lähisuhde- ja kunniaväkivaltaa asiakastyössä. Koulutukset jatkuvat syksyllä 2025.

Naisten omien kotoutumispolkujen rakentaminen

Uusi työvoiman ulkopuolisten palvelupolku tukee kotoutumista ja työllistymistä. Suurimman ryhmän muodostavat kotivanhemmat, joista valtaosa on naisia. Lakisääteinen kohderyhmä rajautuu pääasias-
sa kotoutumisajalla oleviin, mutta kotoutumisen tuen tarve jatkuu usein kotoutumisajan päätyttyä. Tä-

män vuoksi Vantaalla palvelua tarjotaan myös kotoutumisajan ylittäneille resurssien mukaan. Asiakkaita osa tavoitetaan Kelan jakamien tietojen ja viranomaisyhteistyön avulla. Kohderyhmään kuuluvat eivät kuitenkaan aina ole palveluiden piirissä, joten yhteistyö kolmannen sektorin kanssa ja alueellisen työ tekeminen on välttämätöntä saavutettavuuden lisäämiseksi. Asiakkaita ohjataan suomen kielen ja yhteiskuntaorientaation kursseille, digiopastukseen, osallistavaan toimintaan mm. asukastiloihin ja järjestöjen toimintaan ja muihin palveluihin. Kotoutumisen palveluissa järjestetään muutamia kotivanhemmille räätälöityjä kursseja, joihin on järjestetty lastenhoito. Monikielinen neuvonta auttaa monissa arjen haasteissa, kuten varhaiskasvatuksen hakemusten teossa.

Aloitteessa mainittu äidit mukaan -hanke, nykyisin nimellä Vanhemmat mukaan kouluun ja työelämään -hanke (Vamu) tarjoaa maahan muuttaneille vanhemmille toiminnallista suomen kielen opiskelua, arjen hallinnan ja yhteiskunnassa toimimisen harjoittelemista ja alueellisiin palveluihin tutustumista yhdessä. Hankkeen ryhmämuotoisessa toiminnassa huomioidaan yksilölliset elämäntilanteet, kartoitetaan kielitaitoa, koulutus- ja kulttuuritaustaa sekä tuetaan jatkolulle siirtymistä. Toiminnassa painotetaan koulutusjärjestelmän ymmärrystä sekä yhteistyötä varhaiskasvatuksen ja peruskoulun kanssa. Vamuhankkeessa vahvistetaan oppimisen taitoja sekä työelämä- ja digitaitoja. Asiakkailta on myös mahdollisuus työkokeiluun. Vamu-ryhmissä annetaan tietoa mm. terveydenhuollosta ja perheiden hyvinvoinnista, sekä luodaan turvallinen ympäristö keskustella seksuaaliterveydestä, turvallisesta kodista ja elämästä. Toiminnassa oli viime lukuvuonna 192 vanhempaa (naisia 91,7 %) ja 85 lasta. Puhuttuja kieliä oli 43.

Vamun kaltaiselle toiminnalle on kova tarve, sillä se vahvistaa osaamista ja mahdollistaa osallisuuden kokemuksia vertaistuellisessa ympäristössä. Toiminta vakinaistettiin 2026 alusta, ja jatkuu osana työllisyyden ja kotoutumisen palveluita.

Kulttuurisesti sensitiivinen mentorointi- ja vertaistukitoiminta

Aloitteessa tuotiin esiin vertaistuen ja mentoroinnin tärkeyttä. Nicehearts ry:n Naapuriäidit on vertaistuellisen vapaaehtoistoiminnan toimintamalli Suomeen muuttaneiden naisten osallisuuden, toimijuuden ja hyvinvoinnin lisäämiseksi. Naapuriäidit-koulutuksen käyneet naiset toimivat vapaaehtoisina ja ovat itse asuneet jo hieman pidempään Suomessa. Usein he auttavat vähemmän aikaa Suomessa asuneita ja järjestävät omaa toimintaa. TYKO ja Naapuriäidit-toimintamalli aikovat tiivistää yhteistyötä. Kaupungin palveluista voidaan ohjata asiakkaita Naapuriäiti-koulutuksiin tukemaan naisten osallisuutta ja samalla myös vahvistamaan työllistymisen edellytyksiä. Koulutetut Naapuriäidit voisivat puolestaan olla tukena kaupungin palveluiden asiakkaille.

Myös Vamu-ryhmissä vertaistuki on tärkeää. Osallistujissa on sekä vastatulleita, että pidempään Suomessa asuneita, työnhakijoita että kotivanhempia. Toimintaryhmien heterogeenisuus on Vamun vahvuus ja mahdollistaa luontevaa mentorointia osallistujien kesken.

Tiivis yhteistyö järjestöjen ja maahanmuuttajayhteisöjen kanssa

Yhteistyötä Vantaan kaupungin ja Vantaalla toimivien järjestöjen kanssa tehdään kaikilla toimialoilla. Kaupungin osallisuuspalveluiden järjestöyhteistyön ja alueellisen osallisuuden osallisuusasiantuntija on tärkeä kaupunkitasoista järjestöyhteistyötä koordinoiva taho.

TYKO:ssa järjestöyhteistyötä tehdään paljon. Maahan muuttaneiden naisten työllistymistä tukevien hankkeiden kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä, esimerkkeinä voidaan mainita Suomen Pakolaisavun hanke Omalle Uralle –hanke sekä Kuntoutussäätiön ja TSL ry:n Arvosta osaamista –hanke. Hankkeiden toimintoja on jalkautettu kaupungin tiloihin eri puolille Vantaata ja yhteistyö jatkuu myös syksyllä

2025. TYKO:n verkostoyhteistyö on laajaa ja suunnitelmallista. Neuvova Vantaa -yhteistyöverkosto koostuu yhteensä yli 400 ammattilaista eri sektoreilta kotoutumisen kysymysten äärelle. Vantaan vieraskielisten kotivanhempien verkostossa taas kotivanhempien kanssa työskentelevät ammattilaiset eri sektoreilta kohtaavat ja kehittävät tapoja tukea yhteistä kohderyhmää. Molemmat verkostot ovat aktiivisia ja mukana on paljon Vantaalla toimivia järjestöjä.

Maahanmuuttajanaisia edustavien vantaalaisten aktiivien kanssa on aloitettu yhteinen dialogi helmikuussa 2025 osana SMILE-hanketta. Paikalla oli eri toimialat, mukaan lukien kasvatuksen ja oppimisen toimialan apulaiskaupunginjohtaja Katri Kalske, kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan apulaiskaupunginjohtaja Riikka Åstrand ja työllisyys- ja kotoutumispalveluiden johtaja Susanna Taipale-Vuori. Yhteistyöskentelyä on luvattu jatkaa kotoutumisen palveluiden kanssa.

Kaupunginhallitus 12.1.2026 § 11

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) antaa Eve Rämön ja Eva Tawasolin sekä 35 muun valtuutetun aloitteeseen esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus, ja
- b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Kaupunginvaltuusto 26.1.2026

Kaupunginhallituksen esitys:

Päätetään merkitä kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Liitteet:

- Allekirjoitettu Eve Rämön ja Eva Tawasolin sekä 35 muun valtuutetun aloite maahanmuuttajanaisten kotoutumisen ja osallisuuden vahvistaminen Vantaalla

Täytäntöönpano: Lakiasiat- ja päätösvalmistelu, esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 2.1. Valituskielto

Lisätiedot:

kansainvälisten asiakkaiden palvelupäällikkö Suvi Lindén
(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)